

PhDr. Peter Weiss, CSc. – vysokoškolský učiteľ, politik a diplomat

Slovensko zažilo dva totalitné režimy. Ľudácky katolícky štát založený na vodcovskom princípe, s privilegovaným postavením katolíckej cirkvi oproti iným náboženstvám a s krutým prenasledovaním Židov na základe prevzatých norimberských rasových zákonov. Po ňom prišiel komunistický režim, ktorý bol postavený na bojovnom ateizme a strpčovaní života ľuďom, ktorí sa hlásili k náboženskej viere. Najmä v 50. rokoch dochádzalo k systematickému útlaku a represiam voči predstaviteľom a príslušníkom katolíckej cirkvi s odvolaním sa na jej podporu režimu vojnovkej Slovenskej republiky.

Reakciou na tieto dve hrozné skúsenosti a prevenciou proti ich opakovaniu sa stal po Novembri prvý článok Ústavy SR: „Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.“ V politickej a administratívnej praxi sa však ideologická neutralita štátu nie vždy a o všetkom rešpektovala. Práve s odvolávaním sa na počty osôb hlásiacich sa v sčítaniach ľudu ku katolíckej a inej kresťanskej viere sa v praxi zdôrazňoval kresťanský charakter Slovenska a upevňovali sa pozície náboženstva a cirkví v spoločnosti, ale i v štátnom aparáte. Súčasťou tohto procesu bol o. i. prudký nárast finančných prostriedkov, ktoré dostávala predovšetkým katolícka cirkev, hoci došlo aj k reštitúciám jej majetkov. Občania bez náboženského vyznania žiadnu podporu od štátu na uplatňovanie svojich duchovných potrieb nedostávali a nedostávajú.

Pri poslednom sčítaní ľudu však na Slovensku, o ktorom mnohí tak radi hovoria ako o katolíckom, došlo oproti r. 2011 k poklesu o 300 tisíc ľudí, čiže o 6%, ktorí sa hlásia ku katolíckej cirkvi. Zároveň sa ukázal skokový nárast občanov bez náboženského vyznania o viac ako 10 %, čiže na celkový počet 1 296 142 obyvateľov. To predstavuje 23,8 percenta populácie.

Takmer štvrtina sekulárnych občanov, stále vlažnejší vzťah ľudí ku katolíckej cirkvi, odklon časti obyvateľov od tradičných náboženstiev k iným, vrátane východných, a postupujúca sekularizácia slovenskej spoločnosti vyvolajú potrebu seriózne diskutovať o zrovnoprávnení náboženských a svetonázorových skupín z hľadiska podpory ich duchovných potrieb zo strany štátu. Legitímnou témou je aj odluka cirkvi od štátu, stále nesplnená programová požiadavka revolučnej Verejnosti proti násiliu (VPN), v každom prípade však téma primeranosti podpory, ktorú štát dáva najsilnejšie cirkvi, a jej privilegovaného postavenia v spoločnosti. Aj keď štvrtina sekulárnych občanov je svojím zložením heterogénna, možno očakávať, že vzhľadom na to, že je druhou násilnejšou skupinou z hľadiska svetonázoru, jej príslušníci sa môžu cítiť posilnení pri vystupovaní voči prejavom klerikalizmu a netolerantného náboženského fundamentalizmu.

Slovensko musí byť z hľadiska rešpektu k rôznym vyznaniam a svetonázorom pestrofarebné a tolerantné. A náš štát, ktorý si pripomenie 30 rokov od prijatia prvej demokratickej ústavy, musí byť ideologicky a nábožensky dôsledne neutrálny, nesmie uprednostňovať žiadne vyznanie.